

ادامه از صفحه اول

پس از مرگ پیامبر

اسلام چنین برتری جویی‌ها را شیطانی دانست و تخاصم را وصف جهنمیان شمرد. تا پیامبر زنده بود این مرزهای نفاق و شقاق فروریخته تلقی می‌شد. اکنون به‌گونه‌ای دیگر در غیاب پیامبر بازمی‌گردد. کسی در این فکر نیست که چگونه باید حکومت کرد تا اسلام واقعی بماند و اختلاف امت کم شود و خوی جاهلیت بازنگردد و آدمیان به نام اسلام بر سر هم نگویند و اخلاق و عدالت و اخوت و معنویت که شاه‌بیت دعوت پیامبر بود جزء فتنک و این مردم شود؛ اما دامنه اختلاف از همان آغاز شروع شد. چون از دیدگاه عده‌ای قطب خلافت بر مدار و محورخود نمی‌گشت. سعد بن عباده که از سران انصار بود، هیچ‌گاه در نماز خلیفه حاضر نشد و همواره سر از بیعت پیچید. در زمان خلیفه دوم جسد بی‌جان او را در راه شامات یافتند. برخی می‌گویند نخستین ترور گوری که پس از پیامبر در راه قدرت صورت گرفت. کشتن سعد بن عباده بود. با اینکه پیامبر «فتک» یعنی ترور را در اسلام نهی کرده بود؛ این خلافت‌ها که در تاریخ اسلام کم نبوده‌است، به‌ویژه روزگار عباسیان، ادامه داشت. نه‌تنها سعد بن عباده از بیعت سرسراز زد، بلکه کسانی از بنی‌هاشم از جمله حضرت علی نیز در ماه‌های نخست با خلافت از سر سازگاری درنیامند. شاید پایان داستان را تلخ و تاریک می‌دیدند؛ یعنی با این شیوه ممکن است سالیانی نه چندان دور، اسلام نبوت به اسلام سلطنت تبدیل شود و باز حکومت اسلامی به شیوه ملوکیت و سلطانی در لباس اسلام به‌جای نبوت نشیند و این آیینی که با دانش و قرانت و اندیشه آغاز شده است، پس از مرگ پیامبرش با جنگ قدرت ادامه یابد و چنین قضاوت شود که تاریخ اسلام یعنی تاریخ جنگ و قدرت. در تاریخ اسلام گروهی به نام [مستسلبین] یاد شده‌اند؛ یعنی کسانی که از راه لاعلاجی، اسلام را پذیرا شده‌اند. این گروه کسانی بودند که منافع خود را در آینده یا پذیرفتن اسلام می‌دیدند؛ بنابراین با گذشتن کمتر از نیم‌قرن مستسلبین جای مسلمانان واقعی را گرفتند. مطروبدیان پیامبر چون خندان ابی‌العاصی به صحنه قدرت بازگشتند و برخی یاران پیامبر چون ابودر به‌سوی شامات تبعید شدند. سیاست تسویه و برابری جای خود را به سیاست تفضیل و برتری عرب بر عجم داد و اختلافات جاهلیت باز گشت. حکومت پیامبر که براساس مشورت با مردم تأسیس شده بود، با حکومت خودکام‌سه معاویه جابه‌جا شد. فاصله اسلام شام با اسلام مدینه مانند فاصله اسلام پیامبر تا جاهلیت بود. شاید داستان پیدایش «رده» یعنی از دین برگشتگان در فاصله کوتاهی پس از مرگ پیامبر دور از انتظار نباشد. نخستین کار آنان این بود که از پرداخت زکات امتناع ورزیدند. نافرمانی مدنی آنان با فشار مالی بر خلافت آغاز شد. در میان آنان کسانی دعوی نبوت کردند. با شمشیر خالد و خون‌هایی که ریخته شد، این سرکشی‌ها فرونشست. برخی جریان رده را یک رویداد سیاسی می‌دانند و نه اعتقادی. پیامبر برای مردم از اخلاق و عدالت و برادری سخن گفته بود. سفارش یتامی و فقیران در زبان وحی جاری بود. نخستین صدایی که در حرا پیچید، دعوت به خواندن و تعلیم نبوت بود؛ اما پس از مرگ او در میان مسلمانان اختلاف بر سر قدرت و ثروت بالاگرفت و چه خون‌ها که در زمان امویان و عباسیان برای تصاحب کرسی امیرالمؤمنینی ریخته نشد؟

قرآن هشدار داده بود که اگر پیامبر بمیرد یا کشته شود، شما نباید به عقاب خود برگردید. (آل‌عمران ۱۴۴/۱) برگشت به گذشته یعنی برگشتن به خوی جاهلیت و دعوا بر سر قدرت و ثروت. و برگشت کینه‌های میان اوس و خزرج و سایر قبایل و تقابل احزاب و گروه‌ها در برابر هم و اینکه با انواع تهمت و دروغ، رقبای خود را از میدان به‌دردکردن. در آغازین روزهای پس از مرگ رسول خدا این علانم دیده می‌شد. چندی نگذشت که روایت‌هایی دروغین از زبان پیامبر به سود و زیان این و آن از سوی مبلغان حکومت در سر منابر قرائت شد. شاید خطبه آتشین دخت پیامبر در همان ماه‌های نخست، دیدن سیاهی‌ها و تلخ‌ناکی‌ها در آینده نه‌چندان دور بود؛ یعنی باز گشت پدیده‌ای به نام طاغوت؛ طاغوت سیاسی یا طاغوت اقتصادی. دعوت تمام پیامبران حوزه مدیترانه به تعبیر قرآن این بود: «و لقد بعثنا کل امة مرسلان و فرخا ان عبدوا الله و اجتنبوا الطاغوت». پس از عبودیت خداوند اجتناب از طاغوت است؛ یعنی قدرت‌های سرکشی که به کسی و جایی پاسخ‌گو نیستند؛ بنابراین ابراهیم بر نمرود می‌تازد، موسی بر سر فرعون فریاد می‌کشد، عیسی در برابر ابار و ملایان یهودی که به‌جای خدا نشسته بودند، می‌ایستد و حضرت محمد (ص) با تمام مظاهر بت و بت‌پرستی چه در قالب هیل و چه در قالب ابوجهل به تمام دردها و زجرها تن می‌دهد.

علی (ع) در روزهای نخست خلافت چنین گفت: الا و ان بلینکم قعدادت کیهنتای یوم بعث‌الله نبیه: روزگار شما مانند روزگار جیش از بعثت شده است؛ یعنی خوی و خصلت جاهلی در میان شما دوباره عودت کرده است. اموال مسلمین در دست معاویه افرادی قرار گرفته و مردم به ذلت و بدبختی گرفتار آمده‌اند (انخدوا سالل الله دولا و عباده خولا). پیامبر پس از حجه‌الوداع همواره تب می‌کرد و مریض می‌شد و روزهای آخر عمر پیامبر تب شدت پیدا کرد، به‌گونه‌ای که نتوانستند؛ دست بر بدن پیامبر گذاشتن، به‌خطر خفشت حرات، منجر می‌گشت. با اینکه مسجد کنار منزل بود، از امامت در مسجد بازایستاد. وفات پیامبر را همسگان روز دوشنبه‌ای از روزهای هفته نوشتند؛ اما در کدام ماه، اختلاف است. مورخان عامه روز دوازدهم ربیع‌الاول می‌دانند و محدثان شیعه روز بیست‌وششم صفر.

ادامه در صفحه ۴

مهرشاد ایمانی: شاید آمریکا تنها کشوری باشد که انتخاباتش و حتی سیاست داخلی‌اش بر سیاست دیگر کشورها، اعم از داخلی و خارجی تأثیرگذار است و حتی نیروهایی که مخالف صددرصدی آمریکا محسوب می‌شوند و همواره می‌کوشند حاکمیت این کشور را به‌منزله سیاهی تام جلوه دهند و چنین القا کنند که بی‌نیاز از ارتباط با این کشور می‌توان صرفا با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی به اداره امور پرداخت هم در انتظار نتیجه انتخابات ریاست‌جمهوری این کشور نشست‌اند و با نگاه تردید به هر دو جناح جمهوری‌خواه و دموکرات گرچه می‌گویند، تفاوتی میان ترامپ و بایدن نیست، از تفاوت نتیجه روی‌کارآمدن هریک از آنها غافل نیستند؛ بنابراین از این رهگذر با هر گرایش سیاسی نمی‌توانیم انتخابات آبان‌ماه آمریکا را انکار کنیم.

اخیرا سعید حجاریان در یادداشتی در روزنامه «شرق» از پیامدهای زیان‌بار حالت تعلیق در سیاست نوشت و گفت: «در این شرایط به‌کمان من باید به‌طور عاجل و در دو جبهه مذاکراتی صورت بگیرد. در الگوی مذاکره با خارج، ابتدا باید پذیرفت بر نفس مذاکره ایرادی مترتب نیست چه با جمهوری‌خواهان چه با دموکرات‌ها، چه بی‌واسطه و چه باواسطه. مهم آن است که مذاکره شفاف باشد، پیش‌شرطی از جانب غرب پذیرفته نشود و منافع ملی هم کاملا لحاظ شود. در نمونه کره‌شمالی مشاهده کردیم این کشور به‌رغم دشمنی دیرینه، با آمریکا وارد مذاکره شد، اما جز شکست در کارنامه ترامپ باقی نگذاشت. در داخل نیز باید جمعی از اصلاح‌طلبان متشکل از کارشناسان اجرائی، سیاست‌مداران حرفه‌ای و نخبگان آکادمیک مذاکره را در دستور کار قرار دهند و با بیانی منطقی و مبتنی بر داده‌های کارشناسی مسائل را موشکافی کنند و راهبردهایی را برای اصلاح ذهنیت تصمیم‌سازان و سپس بهبود وضعیت پیشنهاد دهند. جنس این فعالیت از سنخ نامه‌های سرگشاده نخواهد بود، اما ضرورت دارد با دقت و صراحت به قلب ماجرا وارد شد. به‌عنوان مثال این جمع یک موضوع عاجل و استراتژیک را بررسی خواهد کرد، آسیب‌ها و ضعف‌هایش را استخراج می‌کند و بسته خروج از بن‌بست را ارائه می‌دهد. اگر پذیرفته شد، گامی به سود کشور برداشته شده است و اگر نشد، لاقال می‌توان فشارهای اخلاقی مبنی‌بر عدم اجرای مسئولیت ملی را از دوش اصلاح‌طلبان برداشت».

سعید حجاریان به‌تازگی هم در حوزه سیاست داخلی بر موضوع نوع سیاست‌ورزی اصلاح‌طلبان یادداشتی در سایت «مشق نو» نوشته است. او اصلاح‌طلبان را به دو شقه کلی تقسیم کرده است؛ طرفداران «تقلیل مرارت» و طرفداران «تقریر حقیقت»؛ گروه نخست معتقدند، اصلاح‌طلبان بایستی بی‌توجه به سیاست‌های کلی از هر روزنی

سیاست

قیاس فرضیه «تقلیل مرارت» و «تقریر حقیقتِ» سعید حجاریان با حوزه سیاست خارجی

مذاکره با آمریکا و اصلاح‌طلبی حداکثری و حداقلی

برای مشارکت در اداره امور عمومی کشور استفاده کنند، به اصحاب قدرت علیا و سفلی مشورت دهند و در صورت امکان عهده‌دار اداره بخش‌هایی از بوروکراسی کشور شوند. این نگاه عامل‌محور، معتقد است علت ناکارآمدی، فساد، نابرابری و دیگر مشکلات این است که تفکر اصلاحی یا به بیان دقیق‌تر، بهبودخواهانه، در درون ساخت قدرت فاقد نماینده اثرگذار است؛ بنابراین در هر سطحی –که قدرت پذیرفت- باید ورود کرد، دست به اصلاح حداقلی زد و اصطلاحا تقلیل مرارت کرد. گروه دوم معتقدند اصلاحات در پایین، بدون سطحی از اصلاحات در بالا ناممکن است و ازاین‌رو تقریر حقیقت را مقدم بر سایر اقدامات می‌دانند. تقریر حقیقت در چارچوب بحث حاضر یعنی کوشش جهت اثرگذاری بر تصمیم‌سازی و نه لزوما عوامل تصمیم‌گیر و رویه‌های جاری؛ یعنی تغییر سیاست‌های کلی و بالادستی. از این منظر این سنخ از اصلاحات زمانی ورود به بوروکراسی و مشورت به اصحاب قدرت را مؤثر می‌داند که قادر باشد بر ساختار تأثیر بگذارد؛ ساختاری که ناکارآمدی، فساد، نابرابری و… معلول آن است نه علت آن».

حجاریان در ادامه مدافعان «تقلیل مرارت» را اصلاح‌طلبان حداقلی و مدافعان «تقریر حقیقت» را اصلاح‌طلبان حداکثری معرفی می‌کند و ادامه می‌دهد: «برخلاف نظیر برخی سیاست‌ناخوانده‌ها نمی‌توان جمهوری اسلامی را حکومتی فاشیستی خواند. بر همین اساس، معتقدم در حکومتی که تماما رو به انسداد نرفته است و اصطلاحا فاشیستی نیست، نباید به تقلیل مرارت بسنده کرد». به نظر می‌رسد این گزاره حجاریان درباره اصلاح‌طلبان در حوزه سیاست خارجی طور دیگری می‌شود؛ یعنی اصلاح‌طلبان برخلاف اصولگرایان در موضوع مذاکره با آمریکا درپی تقلیل مرارت هستند و اصولگرایان درپی تقریر حقیقت؛ یعنی هر آن میزانی که اصلاح‌طلبان حداکثری در حوزه داخلی مدافع

دست رد ناطق و ولایتی به سینه اصولگرایان

این پرسش که اخیرا اسامی متعددی از جمله آقای «ولایتی» برای کاندیداتوری از جناح اصولگرا در سال ۱۴۰۰ مطرح می‌شود؛ آیا می‌توان ایشان را به‌عنوان یکی از گزینه‌های جدی دانست؟ گفته است که همواره در ابتدای پاییز سال منتهی به انتخابات برخی اسامی به‌عنوان ریاست‌جمهوری مطرح می‌شوند که بیشتر آنها در حد گمانه‌زنی هستند و نمی‌توان به ایشان به‌صورت جدی نگاه کرد. درحالی‌که تصور می‌شد

بعد از ۹۲ ولایتی تصمیم گرفته کاملا در زمین و به نفع اصولگرایان بازی نکند اما بعد از فوت آیت‌الله هاشمی و چرخش دوباره‌اش به سمت راست این تصور ایجاد شد که شاید بی‌تعمای به ایفای نقش رهبری این جریان نیست؛ این در حالی است که او با کنارنگشیدن در انتخابات ۹۲ کمک بزرگی به حسن روحانی برای پیروزی کرده بود. به نظر می‌رسید که ولایتی تشکیل یک ائتلاف ناوشته با روحانی را پذیرفته

تغییر سیاست‌ها در بالا هستند، در سیاست خارجی خواهان پذیرش اصل مذاکره برای گشایش راهی تا قدری از آلام مردم کاسته شود؛ برای مثال می‌گویند فارغ از آنکه سیاست کلی آمریکا در خاورمیانه چیست، می‌توان با دولت این کشور مذاکره کرد تا رفع کامل یا دست‌کم نسبی تحریم‌ها و ورود ارز به کشور و ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضای دلار، قیمت کاذب دلار بشکند و به تبع آن قیمت‌های عمومی داخلی هم کاهش یابد تا از این فرایند سفره مردم قدری پر شود؛ برخلاف اصولگرایان و خاصه برخی از آنها که مذاکره با آمریکا را سراسر نادرست می‌پندارند، مگر به تغییر سیاست‌های کلی آمریکا؛ همان فرضیه‌ای که حجاریان برای مدافعان تقریر حقیقت (اصلاح‌طلبان حداکثری) در حوزه سیاست داخلی معرفی می‌کند.

احتمالا اصلاح‌طلبان که به‌نوعی سیاست تقلیل مرارت را در حوزه سیاست خارجی و خاصه در ارتباط با مذاکره با آمریکا دنبال می‌کنند، حکومت آمریکا را شر مطلق و حکومتی فاشیستی نمی‌دانند و در مقابل، اصولگرایان که می‌گویند باید نوع نگاه آمریکا در سیاست خارجی تغییر کند، معتقد به اصلاح‌پذیربودن دولت آمریکا نیستند که چه‌بسا عکس این گزاره صادق باشد و هر دوی اینها صرفا با توجه به نوع شناخت و نگاه خود، انتخابات آمریکا با مذاکره با این کشور را تحلیل می‌کنند. در واقع سیاست‌ورزی داخلی و خارجی آن‌قدرها هم درگرو حقیقت یا مرارت موجود نیست و چه‌بسا ممکن است استمرار حقیقت و تغییر سیاست‌های بالادستی در گرو تقلیل مرارت باشد؛ نمونه‌اش نوع سیاست‌ورزی اصلاح‌طلبان در سال۹۲ بود که سر‌که برای عدم ورود مجدّد یک نیروی رادیکال اصولگرا از یک نیروی معتدل اصولگرا حمایت کردند تا اولا حقیقت، یعنی سیاست کلی در مواجهه با غرب را تغییر دهند (به‌نتیجه‌رسیدن مذاکرات هسته‌ای) و ثابا بتوانند بعد از حوادث ۸۸ دوباره در عرصه سیاسی تأثیرگذار باشند که همین شد. حتی در آن زمان حجاریان تا جایی از یک سیاست غیرآرمانی، یعنی ائتلاف با یک اصولگرا، حمایت کرد که گفت حاضرم ندانده کلید روحانی باشیم. البته که سیاست تقلیل مرارت در آن سال پاسخ هم داد و مذاکرات هسته‌ای به نتیجه رسید و ب‌جرام منعقد شد که اگر ترامپ از آن توافق‌نامه بیرون نمی‌آمد چه‌بسا مشکلات موجود امروزی هیچ‌کدام پدید نمی‌آمد. با قیاس تطبیقی تحلیل سعید حجاریان از عرصه داخلی با عرصه سیاست خارجی می‌توان به این نتیجه رسید که شاید سیاست یک امر سیال است که معلوم نیست حقیقت در تقلیل مرارت است یا تقلیل مرارت در تقریر حقیقت یا هر دو باید تومان با یکدیگر پیش بروند.

بوا اما بعد از اینکه به‌جای مرحوم هاشمی به ریاست هیئت امنای دانشگاه آزاد نشست، رویکرد او ۱۸۰ درجه تفاوت کرد و عامل و حامل سیاست‌های راست‌گرایانه در این دانشگاه شد. برخی آن زمان گفتند که او قصد دارد به‌جای لاریجانی که مغضوب اصولگرایان شده به‌عنوان نامزد اصلی جریان اصولگرا خود را مطرح کند و جناح تندرو در اردوگاه اصولگرا را نیز با خود همراه کند. اما شواهد امر حاکی از این است که او این روزها نه تلاشی برای این کار می‌کند و نه چنین قصدی را دارد. اصولگرایان این روزها با بحران ژنرال و انبوه پیاده‌نظام در صف انتخابات ۱۴۰۰ روبه‌رو هستند. به نظر می‌رسد آنها تمایل دارند شانس خود را با همان نامزدهای ۹۶ در ۱۴۰۰ بیازمایند و نیازی به چهره‌های قدیمی‌تر یا حتی جدیدتر ندارند. رفتارشناسی قالیباف در قامت رئیس قوه مقننه کاملا مؤید همین نکته است. او این‌روزها بیش از اینکه در هیئت نماینده تهران حاضر شود، در قامت رئیس قوه‌ای ظاهر می‌شود که برای سرکشی و نظارت بر امور به جاهای مختلف سرکشی می‌کند؛ از بیمارستان تا شهرهای دوردست.

روحانی گفت: «ما باید از امام حسن (ع) یاد بگیریم. او امام صلح و پیوند بود که با ایجاد وحدت برای حفظ اساس اسلام گام برداشت. وقتی برخی از اصحاب معترضانه از او پرسیدند چرا صلح کردید، حضرت فرمود که جامعه اسلامی که فقط شما ۲۰۱۰ نفر نیستید، من در مسجد برای مردم سخنرانی کردم و دیدم اکثریت قاطع جامعه صلح می‌خواهند و وقتی مردم صلح می‌خواهند ما صلح را انتخاب می‌کنیم. باید در روز جنگ مرد جنگ و در روز صلح مردم صلح باشیم و اگر در روز جنگ، صلح کنیم یا در روز صلح، جنگ کنیم هر دو خطاست».

۱۰سال تحریم تسلیحاتی هفته آینده لغو می‌شود

رئیس‌جمهور در ادامه عنوان کرد: «باید خدمت مردم عزیزمان این خبر خوش را عرض کنم که یکشنبه هفته آینده – ۲۷ مهرماه – تحریم تسلیحاتی ۱۰ساله ایران لغو خواهد شد. ما برای این موضوع چهار سال با آمریکا جنگیدیم و آنها به این‌در و آن در می‌زدند که چنین اتفاقی نیفتد اما به خاطر ایستادگی مردم و تلاش مسئولان و دیپلمات‌ها این تحریم کنار خواهد زده شد».

روحانی ادامه داد: «آنها که می‌گویند ب‌جرام چه خاستنی داشته، این یکی از کارهای ب‌جرام است که از این به بعد می‌توانیم اسلحه را به هر کشوری که خواستیم بفروشیم یا از هر کشوری که خواستیم بخریم. این تنها یکی از اقدامات دولت است. ما برای آنکه به نکات و برنامه‌های مورد نظرمان برسیم بعضی مواقع نیاز به صبر و حوصله داریم.»

دربچه

رئیس‌جمهور:

در شش‌ماهه دوم سال شرایط اقتصادی بهتر خواهد شد

● **ایستنا:** رئیس‌جمهوری روز گذشته در جلسه هیئت دولت با تسلیت ایام عزاداری هفته پایانی ماه صفر، با بیان اینکه باید نسبت به زندگی پیامبر (ص) بیش از آنچه تاکنون انجام شده دقت صورت گیرد، گفت: «پیامبر (ص) برای همه الگو و نمونه بود. این الگو هم جنگ داشت و هم صلح، هم عملیات تهاجمی داشت هم تدافعی، هم روزهایی در جنگ پیروز شد و هم روزهایی شکست اما همین پیامبر (ص) حکومت را بر مبنای قانون و پیمان اداره کرد. وقتی پیامبر (ص) با مردم مکه صلح کرد که قرآن آن را فتح‌المبین نامید، بزرگ‌ترین پیروزی‌های پیامبر (ص) بیش از آنکه دست آمد، پیامبر در آنجایی که توان کافی برای جنگ بود، فرمان جنگ می‌داد و آنجایی که توان نبود فرمان دفاع می‌داد؛ مثل جنگ خندق که مسلمین در پناه خندق حالت دفاعی گرفتند. پیامبر (ص) به گونه‌ای حکومت می‌کرد که مردم و کفار در مدینه احساس امنیت می‌کردند و امنیت مردم با هر دین و مرام و سلیقه‌ای در کنار حکومت پیامبر (ص) حراست می‌شد».

حسن روحانی با تأکید بر اینکه پیامبر (ص) برای جامعه خود اعتدال آورد، عنوان کرد: «با همین اعتدال است که قرآن‌ام ما را امت وسط می‌داند و قرآن عنوانی که برای مردم زمان پیامبر (ص) می‌پسندد، اعتدال است. امت وسط نه افراط می‌کند نه تفریط، پیامبر سنن نوین انسانی را مستقر کرد و در جامعه‌ای که علم ننگ نبود و بزرگ قبیله برای خواندن و نوشتن پیش‌خدمت مخصوص داشت، پیامبر (ص) علم و تزکیه را اساس فضیلت قرار داد». او افزود: «ما باید تاریخ پیامبر را از نو بخوانیم و تدریس کنیم و همه ابعاد آن را مدنظر قرار دهیم. بعضی‌ها فقط یک بعد پیامبر (ص) را در نظر می‌گیرند. مگر می‌شود به یک‌بخشی توجه کرد و به بخشی دیگر بی‌اعتنا بود. کل مجموعه در نظر است چه جهاد و چه صلح، چه قاطعیت و چه رحمت و نرمش، همه مجموعه اسلام است که باید از زندگی پیامبر (ص) بیاموزیم».

روحانی گفت: «ما باید از امام حسن (ع) یاد بگیریم. او امام صلح و پیوند بود که با ایجاد وحدت برای حفظ اساس اسلام گام برداشت. وقتی برخی از اصحاب معترضانه از او پرسیدند چرا صلح کردید، حضرت فرمود که جامعه اسلامی که فقط شما ۲۰۱۰ نفر نیستید، من در مسجد برای مردم سخنرانی کردم و دیدم اکثریت قاطع جامعه صلح می‌خواهند و وقتی مردم صلح می‌خواهند ما صلح را انتخاب می‌کنیم. باید در روز جنگ مرد جنگ و در روز صلح مردم صلح باشیم و اگر در روز جنگ، صلح کنیم یا در روز صلح، جنگ کنیم هر دو خطاست».

۱۰سال تحریم تسلیحاتی هفته آینده لغو می‌شود

رئیس‌جمهور در ادامه عنوان کرد: «باید خدمت مردم عزیزمان این خبر خوش را عرض کنم که یکشنبه هفته آینده – ۲۷ مهرماه – تحریم تسلیحاتی ۱۰ساله ایران لغو خواهد شد. ما برای این موضوع چهار سال با آمریکا جنگیدیم و آنها به این‌در و آن در می‌زدند که چنین اتفاقی نیفتد اما به خاطر ایستادگی مردم و تلاش مسئولان و دیپلمات‌ها این تحریم کنار خواهد زده شد».

روحانی ادامه داد: «آنها که می‌گویند ب‌جرام چه خاستنی داشته، این یکی از کارهای ب‌جرام است که از این به بعد می‌توانیم اسلحه را به هر کشوری که خواستیم بفروشیم یا از هر کشوری که خواستیم بخریم. این تنها یکی از اقدامات دولت است. ما برای آنکه به نکات و برنامه‌های مورد نظرمان برسیم بعضی مواقع نیاز به صبر و حوصله داریم.»

لحظه‌ای از مشکلات مردم غافل نیستیم

او همچنین با بیان اینکه می‌داند مردم ایران در فشار اقتصادی هستند، تأکید کرد: «می‌خواهم به مردم اطمینان بدهم که دولت همه توان خود را برای تأمین ارز و کالاهای مورد نیاز به کار برده و خواهد برد و لحظه‌ای از درد و مصائب و مشکلات مردم غافل نیست. امسال خرید گندم از کشاورزان هفت درصد افزایش داشته و حتی در تولید گندم نسبت به پارسال جلوتر هستیم. در تولید و فروش مخصصا در صنعت رشد داریم. در صادرات غیرنفتی در خرداد نسبت به اردیبهشت ۲۵ درصد افزایش داشته‌ایم و به مردم می‌گویم که در شش‌ماهه دوم سال شرایط ما از نظر اقتصادی بهتر خواهد شد. آنهایی که می‌گویند مردم خسته هستند و می‌خواهند بروند و از این حرف‌های ناروا می‌زنند، این آمار را هم ببینند. درست است که مردم احساس فشار می‌کنند و مشکلات دارند اما به این آمار هم توجه کنند. دولت در سال جهش تولید تمام تلاش خود را برای تولید انجام داده و می‌دهد. ما وقتی می‌توانیم در تولید یا در مقابله با ویروس کرونا موفق شویم که دست به دست هم دهیم و به هم کمک کنیم».